



Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
JULIANE KOKOTT IŠVADA,
pateikta 2019 m. vasario 14 d.¹

Byla C-58/18

Michel Schyns
prieš
Belfius Banque SA

(*Justice de Paix du canton de Visé* (Belgija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Direktyva 2008/48/EB – Praktika prieš sudarant sutartį – Kreditoriaus pareiga nustatyti kredito rūšį ir sumą, kurios geriausiai atitinka vartotojo finansinę padėtį sutarties sudarymo metu ir kredito tikslą – Kreditoriaus pareiga atsisakyti sudaryti sutartį, jei esama priežasčių manyti, kad vartotojas negalės įvykdyti įsipareigojimų pagal kredito sutartį“

I. Įvadas

1. Šiuo prejudiciniu prašymu Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti Direktyvą 2008/48 dėl vartojimo kredito sutarčių². Iš esmės teismo prašoma išnagrinėti ryšį tarp įvairių kreditoriui iki sutarties sudarymo nustatytų reikalavimų. Konkrečiai klausama, pirma, kokia Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalyje nustatytos pareigos pateikti paaiškinimus prieš sudarant sutartį aprėptis ir, antra, ar Direktyvos 2008/48 8 straipsnyje numatyta pareiga įvertinti vartotojo kreditingumą gali turėti įtakos sutarties sudarymui.

2. Belgijos pirmosios instancijos teismo pateikti klausimai dėl išaiškinimo turi būti vertinami atsižvelgiant į „visiško suderinimo [tikslą]“³, kurio siekiama Direktyva 2008/48. Galiausiai kyla klausimas, ar tokiam suderinimui neprieštarauja išsamesnis nacionalinis reglamentavimas, net kai tokiu reglamentavimu, galimas dalykas, numatyta veiksminga vartotojų apsauga siekiant juos apsaugoti nuo skuboto ar neturint pakankamai informacijos priimto sprendimo sudaryti kredito sutartį, taigi, kai jis atitinka esminius Direktyvos 2008/48 tikslus. Šiuo klausimu dar kartą⁴ atkreipiamas dėmesys į įtampą, egzistuojančią, viena vertus, tarp Direktyva 2008/48 siekiamo aukšto vartotojų apsaugos lygio⁵ ir, kita vertus, siekio baigti kurti bendrąją rinką mažinant teisinį nenuoseklumą⁶.

1 Originalo kalba: vokiečių.

2 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinanti Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66).

3 Žr. Direktyvos 2008/48 9 konstatuojamąją dalį. Dėl šios sąvokos apskritai žr. Steennot R., „Case Volksbank România: Limits off the full harmonization approach of the Consumer Credit Directive“, *Revue européenne de droit de la consommation* 2013, p. 87 ir jame pateiktas nuorodas.

4 Pirmiausia žr. 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Credit Slovakia* (C-42/15, EU:C:2016:842) ir generalinės advokatės E. Sharpston išvadą (EU:C:2016:431, 2 punktas).

5 Žr. 9 konstatuojamąją dalį. Siekis užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį aiškėja jau iš to, kad Direktyvos 2008/48 teisiniu pagrindu pasirinktas EB 95 straipsnis (dabar – SESV 114 straipsnis).

6 Žr. 4, 6, 7 ir 9 konstatuojamąsias dalis.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

3. Direktyvos 2008/48 1 straipsnyje nustatyta, kad jos tikslas – suderinti tam tikrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kredito sutartimis, aspektus.

4. Direktyvos 2008/48 5 straipsnyje reglamentuojamas informacijos pateikimas prieš sudarant sutartį. Šio straipsnio 6 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai ir, jei taikoma, kredito tarpininkai pateiktų pakankamai paaiškinimų vartotojui, kad vartotojas galėtų įvertinti, ar siūloma kredito sutartis atitinka jo poreikius ir jo finansinę padėtį, ir prireikus paaiškintų informaciją, kuri pagal 1 dalį turi būti pateikiama prieš sudarant sutartį, siūlomų produktų esmines savybes ir galimą jų konkretų poveikį vartotojui, įskaitant pasekmes, jei vartotojas nevykdytų išsipareigojimų dėl mokėjimų. Valstybės narės gali pritaikyti tokios pagalbos suteikimo būdą ir jos apimtį bei reikalavimus dėl ją suteikiančių subjektų prie konkrečių aplinkybių, kuriomis siūloma kredito sutartis, asmenų, kuriems ji siūloma ir siūlomos rūšies kredito.“

5. Pagal Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalį kreditorius, prieš sudarydamas kredito sutartį, privalo įvertinti vartotojo kreditingumą, ši nuostata suformuluota taip:

„Valstybės narės užtikrina, kad prieš sudarant kredito sutartį kreditorius įvertintų vartotojo kreditingumą atitinkamai atvejais remdamasis iš vartotojo gauta pakankama informacija ir prireikus atlikęs patikrinimą atitinkamoje duomenų bazėje. Valstybės narės, kurių teisės aktuose reikalaujama, kad kreditorius įvertintų vartotojo kreditingumą atlikęs patikrinimą atitinkamoje duomenų bazėje, gali išlaikyti šį reikalavimą.“

6. Dėl suderinimo tikslo Direktyvos 2008/48 22 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Kadangi šioje direktyvoje pateikiamos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba priimti savo nacionalinės teisės aktų nuostatų, besiskiriančių nuo nustatytų šioje direktyvoje.“

7. Galiausiai Direktyvos 2008/48 23 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės turi nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikomų už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus, ir imtis visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

B. Nacionalinė teisė

8. 1986 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyva 87/102/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kreditu, suderinimo⁷ į Belgijos nacionalinę teisę buvo perkelta Vartojimo kredito įstatymu ir jo įgyvendinimo nuostatomis⁸. Perkeliant Direktyvą 2008/48 šis įstatymas buvo iš dalies pakeistas⁹. Galiausiai 2014 m. balandžio 19 d. įstatymu (*Moniteur belge*, 2014 5 28, p. 41686) Vartojimo kredito įstatymas buvo panaikintas, o jo nuostatos įtrauktos į Ekonominės teisės kodeksą ir įsigaliojo 2015 m. balandžio 1 d.

7 OL L 42, 1987, p 48; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 326.

8 1991 m. liepos 12 d. įstatymas (*Moniteur belge*, 1991 7 9, p. 15203), iš dalies pakeistas 2001 m. sausio 7 d. įstatymu (*Moniteur belge*, 2001 1 25, p. 2101) ir 2003 m. kovo 24 d. įstatymu (*Moniteur belge*, 2003 5 2, p. 23749) (toliau – Vartojimo kredito įstatymas).

9 2010 m. birželio 13 d. įstatymas, iš dalies keičiantis 1991 m. birželio 12 d. Vartojimo kredito įstatymą (*Moniteur belge*, 2010 6 21, p. 38338), paskutinį kartą iš dalies pakeistas 2012 m. lapkričio 27 d. įstatymu (*Moniteur belge*, 2012 11 30, p. 76567).

9. Vartojimo kredito įstatymo 10 straipsnyje buvo numatyta, kad vertinant vartotojo kreditingumą svarbu „tiksliai ir išsami informacija[, kurios turi būti prašoma iš vartotojo], kurią [kreditorius arba kreditoriaus tarpininkai] mano esant reikalinga, kad įvertintų vartotojo finansinę padėtį ir jo galimybes gražinti kreditą, ir bet kuriuo atveju jau jo turimus finansinius įsipareigojimus“¹⁰.

10. Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos Vartojimo kredito įstatymo 11 straipsnio 4 dalies pirma pastraipa¹¹ buvo išdėstyta taip:

„Tam, kad vartotojas galėtų įvertinti, ar sutartis atitinka jo poreikius ir jo finansinę padėtį, kreditoriai ir prireikus kredito tarpininkai pateikia vartotojui atitinkamų paaiškinimų, prireikus paaiškindami informaciją, kuri pagal 1 dalį turi būti pateikiama prieš sudarant sutartį, siūlomų produktų esmines savybes ir galimą jų konkretų poveikį vartotojui, įskaitant pasekmes, jei vartotojas nevykdytų įsipareigojimų dėl mokėjimų“.

11. Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos¹² Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 1 ir 2 dalyse buvo nustatyta:

„1. Kreditorius ir kredito tarpininkas, sudarydami kredito sutartis, kurias paprastai siūlo arba dėl kurių paprastai tarpininkauja, turi nustatyti kredito rūšį ir sumą, kurios geriausiai atitinka vartotojo finansinę padėtį sutarties sudarymo metu ir kredito tikslą.

2. Kreditorius gali sudaryti kredito sutartį tik jeigu, atsižvelgdamas į informaciją, kurią jis turi arba turėtų turėti, be kita ko, gautą per konsultacijas, numatytas 2001 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo dėl Privatiems asmenims suteikiamų kreditų centrinės įstaigos 9 straipsnyje, ir remdamasis 10 straipsnyje nurodyta informacija, gali pagrįstai manyti, kad vartotojas sugebės vykdyti iš kredito sutarties kylančius įsipareigojimus.“

12. Vartojimo kredito įstatymo¹³ 19 straipsnio 1 ir 2 dalys buvo išdėstytos taip:

„Jei kredito sutartyje nurodomos finansuojamos prekės ar paslaugos arba jei kredito sutartyje nurodytą sumą kreditorius sumoka tiesiogiai pardavėjui ar paslaugos teikėjui, vartotojo įsipareigojimai atsiranda tik pristatius prekę ar suteikus paslaugą; jei pardavimas ar paslauga yra kartotinė, vartotojo įsipareigojimai atsiranda pradėjus tiekti prekes ar teikti paslaugą ir baigiasi nustojus tiekti prekes ar teikti paslaugą, nebent kredito suma išmokėta pačiam vartotojui ir kreditoriui nėra žinoma pardavėjo ar paslaugos teikėjo tapatybė.

Kredito suma pardavėjui ar paslaugos teikėjui išmokama tik tada, kai kreditorius gauna pranešimą apie pristatytą prekę ar suteiktą paslaugą.“

10 2003 m. kovo 24 d. įstatymo redakcijos 10 straipsnis. 2015 m. balandžio 1 d. ši nuostata buvo kodifikuota kaip Ekonominės teisės kodekso VII antraštinės dalies 69 straipsnio 1 dalis.

11 1991 m. birželio 12 d. įstatymo (2010 m. birželio 13 d. įstatymo redakcija) 11 straipsnio 4 dalis.

12 1991 m. birželio 12 d. įstatymo (2010 m. birželio 13 d. įstatymo redakcija) 15 straipsnio 1 dalis. 2015 m. balandžio 1 d. ši nuostata kodifikuota kaip Ekonominės teisės kodekso VII antraštinės dalies 75 straipsnis.

Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 2 dalis grindžiama 1991 m. birželio 12 d. įstatymu, kuris iš dalies pakeistas 2001 m. rugpjūčio 10 d. įstatymu, o nauja redakcija priimta 2003 m. kovo 24 d. įstatymu, 15 straipsniu. 2015 m. balandžio 1 d. ši nuostata su nedideliais pakeitimais kodifikuota kaip Ekonominės teisės kodekso VII antraštinės dalies 77 straipsnio 2 dalies 1 punktas.

13 1991 m. birželio 12 d. įstatymas (2010 m. birželio 13 d. įstatymo redakcija). 2015 m. balandžio 1 d. ši nuostata kodifikuota kaip Ekonominės teisės kodekso VII antraštinės dalies 91 straipsnis.

III. Faktinės aplinkybės ir pagrindinė byla

13. 2012 m. gegužės 8 d. M. Schyns ir SPRL HOME VISION (toliau – *Home Vision*) pasirašė sutartį, kuria *Home Vision* įsipareigojo įrengti fotovoltinį įrenginį už 40 002 EUR¹⁴. Be to, už žaliųjų sertifikatų perleidimą, kurie įrenginiui būtų skirti per 10 metų, *Home Vision* įsipareigojo sumokėti 622,41 EUR dydžio mėnesines paskolos grąžinimo įmokas. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra išsamesnės informacijos apie šią paskolą.

14. 2012 m. gegužės 10 d. dėl sutartos sumos buvo išrašyta sąskaita. 2012 m. gegužės 22 d. S.A. DEXIA BANQUE BELGIQUE, kaip BELFIUS BANQUE teisinė pirmtakė (toliau – *Belfius Banque*), suteikė M. Schyns vadinamąją *Eco-Crédit Habitation* paskolą, kurios suma – 40 002 EUR, grąžinimo laikotarpis – 120 mėnesių, o paskola grąžinama mokant 427,72 EUR dydžio mėnesines įmokas. Paskolos suma buvo išmokėta M. Schyns, o jis šią sumą pervedė *Home Vision*.

15. Kadangi fotovoltinis renginys niekada taip ir nebuvo įrengtas, 2012 m. gegužės 8 d. sutartyje numatytas finansavimas nebuvo pradėtas taikyti. 2013 m. gruodžio 5 d. buvo paskelbtas *Home Vision* bankrotas.

16. M. Schyns, daugiau kaip ketverius metus mokėjęs mėnesines paskolos grąžinimo įmokas pagal 2012 m. gegužės 22 d. kredito sutartį, 2016 m. gruodžio 21 d. pareiškė ieškinį kreditoriui, prašydamas teismo nutraukti sutartį dėl *Belfius Banque* kaltės ir panaikinti visus jo įsipareigojimus, susijusius su paskolos grąžinimu. 2017 m. gegužės 15 d. jis pareikalavo ne tik atlyginti išlaidas, bet ir pripažinti 2012 m. gegužės 22 d. kredito sutartį negaliojančia, taigi nuo 2016 m. gruodžio mėn. atleisti jį nuo visų įsipareigojimų grąžinti paskolą. *Belfius Banque* su šiais ieškinio reikalavimais nesutiko ir papildomai pasiūlė pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą.

IV. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir procesas Teisingumo Teisme

17. 2018 m. sausio 22 d. nutartimi, Teisingumo Teismo gauta 2018 m. sausio 30 d., *Justice de Paix du canton de Visé* (Belgija) pagal SESV 267 straipsnį pateikė Teisingumo Teismui tokius klausimus prejudiciniam sprendimui priimti:

- a) Ar 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių 5 straipsnio 6 daliai, kuria siekiama užtikrinti, kad vartotojas galėtų įvertinti, ar siūloma kredito sutartis atitinka jo poreikius ir jo finansinę padėtį, prieštarauja Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 1 dalis (dabar panaikinta ir pakeista Ekonominės teisės kodekso VII antraštinės dalies 75 straipsniu), kurioje numatyta, kad kreditorius ir kredito tarpininkas, sudarydami kredito sutartis, kurias paprastai siūlo arba dėl kurių paprastai tarpininkauja, turi nustatyti kredito rūšį ir sumą, kurios geriausiai atitinka vartotojo finansinę padėtį sutarties sudarymo metu ir kredito tikslą, nes joje kreditoriui arba kredito tarpininkui numatyta bendra pareiga nustatyti kuo tinkamesnį vartotojui kredito variantą, kurios nėra minėtos direktyvos tekste?
- b) Ar 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių 5 straipsnio 6 daliai, kuria siekiama užtikrinti, kad vartotojas galėtų įvertinti, ar siūloma kredito sutartis atitinka jo poreikius ir finansinę padėtį, prieštarauja Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 2 dalis (dabar panaikinta ir pakeista Ekonominės teisės kodekso VII antraštinės dalies 77 straipsnio 2 dalies 1 punktu), kurioje numatyta, kad kreditorius gali sudaryti kredito sutartį tik jeigu, atsižvelgdamas į informaciją, kurią turi arba

¹⁴ Iš nacionalinės bylos dokumentų, kuriuos Teisingumo Teismui perdavė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, matyti, kad su *Home Vision* sudarytoje sutartyje numatyta įrengti du fotovoltinius įrenginius, vieną – Belgijoje, o kitą – Italijoje. Tačiau sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą tokia informacija nenurodyta.

turėtų turėti, ypač gautą per konsultacijas, numatytas 2001 m. rugpjūčio 10 d. Įstatymo dėl Privatiems asmenims suteikiamų kreditų centrinės įstaigos 9 straipsnyje, ir remdamasis 10 straipsnyje nurodyta informacija, turi pagrįstai manyti, kad vartotojas sugebės vykdyti iš sutarties kylančius įsipareigojimus, nes pats kreditorius vietoj vartotojo turi išreikšti nuomonę dėl galimo kredito sutarties sudarymo tinkamumo?

2. Jeigu atsakymas į pirmąją klausimą būtų neigiamas, ar 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių turi būti aiškinama taip, kad kreditorius ir kredito tarpininkas bet kuriuo atveju turi vietoj vartotojo įvertinti galimo kredito sutarties sudarymo tinkamumą?

18. Per prejudicinio sprendimo priėmimo Teisingumo Teisme procedūrą pastabas raštu pateikė *Belfius Banque* kaip atsakovė pagrindinėje byloje, Belgijos Karalystė ir Europos Komisija. Tiems patiems suinteresuotiesiems asmenims buvo atstovaujama ir 2018 m. lapkričio 28 d. posėdyje.

V. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumai

19. Kadangi prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvai išdėstyti labai trumpai, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje nustatytus turinio reikalavimus kyla abejonių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtimumo.

20. Pagal suformuotą jurisprudenciją Teisingumo Teismas gali atsisakyti pateikti atsakymą į nacionalinio teismo pateiktą prejudicinį klausimą, kai jis neturi faktinės arba teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus¹⁵. Siekiant pateikti Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, reikia, kad šis teismas pakankamai tiksliai nurodytų faktines aplinkybes ir taikomą teisę, susijusią su jo pateikiamais klausimais, arba bent paaškindų faktines prielaidas, kuriomis grindžiami šie klausimai¹⁶.

21. Be to, pagal suformuotą jurisprudenciją sprendimuose dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija turi ne tik leisti Teisingumo Teismui pateikti naudingus atsakymus, bet ir suteikti valstybių narių vyriausybėms ir kitiems suinteresuotiesiems asmenims galimybę pateikti pastabas pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį. Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad ši galimybė būtų išsaugota, nes pagal šį straipsnį suinteresuotosioms šalims pateikiami tik sprendimai dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą kartu su vertimu į kiekvienos valstybės narės oficialiąją kalbą, tačiau nepateikiami nacionalinės bylos dokumentai, kuriuos prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prireikus perduoda Teisingumo Teismui¹⁷.

22. Vis dėlto nagrinėjamu atveju reikia pripažinti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas apsiribojo vien tuo, kad trumpai išdėstė faktines aplinkybes¹⁸ ir nurodė keletą nacionalinės teisės aktų. Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodytos tik dvi pirmos Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio dalys, o 10 straipsnis nurodytas ne visas – pateikiamos tik ištraukos. Bet būtent dėl šiose nuostatose įtvirtintų kreditoriaus pareigų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ir kilo abejonių dėl Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies aiškinimo.

15 Žr., be kita ko, 2017 m. birželio 27 d. Sprendimą *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania* (C-74/16, EU:C:2017:496, 25 punktą) ir 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimą *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, 23 punktą).

16 Papildomai dėl Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio a ir b punktų žr. tik 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimą *de Lobkowicz* (C-690/15, EU:C:2017:355, 28 punktą) ir 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimą *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981, 24 punktą).

17 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimas *Pillbox 38* (C-477/14, EU:C:2016:324, 26 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

18 Pirmiausia lieka neaišku, ar *Home Vision* įsipareigojimas „grąžinti visą M. Schyns paskolą mokant 622,41 EUR dydžio mėnesines įmokas“ grindžiamas atskiru susitarimu dėl finansavimo, ar banko paskola, pavyzdžiui, 2012 m. gegužės 22 d. kredito sutartimi.

23. Nebuvo paaiškinta, kad Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies tekstas pažodžiui perkeltas į Belgijos teisės aktus ir, kaip nurodo Belgijos vyriausybė, būtent į Vartojimo kredito įstatymo 11 straipsnio 4 dalį. Nenurodytos nacionalinės teisės normos dėl susietojo kredito sutarčių, kaip antai šio įstatymo 19 straipsnis, nors šia nuostata grindžiamas pagrindinis ieškovo reikalavimas. Be to, nutylėta, kokių teisinių pasekmių pagal nacionalinės teisės aktus atsiranda tada, kai neįvykdomos 15 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytos pareigos¹⁹. Dėl to neįmanoma suprasti ryšio tarp galimo kreditoriaus pareigų neįvykdymo ir ieškovo pagrindinėje byloje reikalavimų.

24. Tokiomis aplinkybėmis gali kilti klausimas, ar Teisingumo Teismas turi pakankamai informacijos apie faktines aplinkybes ir joms taikytinas nacionalinės teisės nuostatas, kad galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus.

25. Pagal suformuotą jurisprudenciją prašymams priimti prejudicinį sprendimą dėl Sąjungos teisės aiškinimo taikoma svarbumo prezumpcija²⁰. Be to, nagrinėjamu atveju Belgijos vyriausybė, pateikdama savo rašytines pastabas, papildė reikšmingas nacionalinės teisės nuostatas.

26. Tačiau tai nekeičia situacijos, kad neišsamiai nurodytos nacionalinės teisės nuostatos ir glaustai išdėstytos faktinės aplinkybės be reikalo apribojo valstybėms narėms pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį suteiktą galimybę pateikti rašytines pastabas. Čia nereikia nagrinėti klausimo, kiek suinteresuotosioms šalims arba Teisingumo Teismui pavyko patiemis surasti ir papildyti trūkstamą informaciją. Bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad neišsamiai išdėstytos faktinės aplinkybės ir joms taikytinos nacionalinės teisės normos labai apsunkina Teisingumo Teismo užduotį pateikti naudingus atsakymus į prejudicinius klausimus.

27. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, manau, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą neatitinka Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje nustatytų reikalavimų ir turi būti atmestas kaip nepriimtinas.

VI. Prejudicinių klausimų vertinimas iš esmės

28. Prieš pradėdant papildomai nagrinėti prejudicinius klausimus, remiantis Belgijos vyriausybės rašytinėse pastabose pateiktais svarstymais dėl „susietojo kredito sutarties“ sąvokos pirmiausia reikia išnagrinėti šios valstybės narės pasiūlymą prejudicinių klausimų nagrinėjimą išplėsti taip, kad jis apimtų bylai reikšmingas direktyvos nuostatas.

A. Dėl Belgijos vyriausybės pasiūlymo į vertinimą įtraukti direktyvos nuostatas dėl susietojo kredito sutarčių

29. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovas pagrindinėje byloje savo pagrindinį reikalavimą grindė tuo, jog paskolos suma buvo perduoda negavus pranešimo apie sutartos paslaugos suteikimą, taigi pažeidžiant Vartojimo kredito įstatymo 19 straipsnyje nustatytą apsaugos nuostatą. Ši nacionalinės teisės norma, kuri prašyme priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta²¹, taikoma susietojo kredito sutartims ir ja ypač siekiama užtikrinti, kad iš kredito sutarties kylantys vartotojo įsipareigojimai įsigaliojūt tik pristačius finansuojamą prekę ar suteikus paslaugą. Vadinasi, šia nuostata buvo perkelti Direktyvos 87/102 11 straipsnio ir dabartinio Direktyvos 2008/48 15 straipsnio reikalavimai.

19 Šiuo klausimu Belgijos vyriausybė nurodo Vartojimo kredito įstatymo 92 straipsnį (dabar – Ekonominės teisės kodekso VII antraštinės dalies 201 straipsnis).

20 1999 m. rugsėjo 7 d. Sprendimas *Beck ir Bergdorf* (C-355/97, EU:C:1999:391, 22 punktas), 2018 m. sausio 23 d. Sprendimas *F. Hoffmann-La Roche ir kt.* (C-179/16, EU:C:2018:25, 45 punktas), 2018 m. gegužės 29 d. Sprendimas *Liga van Moskeeën en Islamitische Organisatie Provincie Antwerpen ir kt.* (C-426/16, EU:C:2018:335, 31 punktas) ir 2018 m. liepos 25 d. *Confédération paysanne ir kt.* (C-528/16, EU:C:2018:583, 73 punktas).

21 Šiuo klausimu žr. šios išvados 23 punktą. Dėl šios nuostatos teksto žr. šios išvados 12 punktą.

30. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, Vartojimo kredito įstatymo 19 straipsnio nuostata, kurioje numatyta apsauga, yra netaikytina. Nors tarp vartotojo ir *Home Vision* sudarytos sutarties ir kredito sutarties egzistuoja glaudus ryšys, tačiau neįvykdytos minėtos nuostatos taikymo sąlygos, nes, pirma, kredito sutartyje nebuvo įvardyta finansuojama prekė arba paslauga ir, antra, kreditorius neišmokėjo kredito sumos tiesiogiai pardavėjui arba paslaugos teikėjui.

31. Šiomis aplinkybėmis Belgijos vyriausybė teisingai pabrėžia, kad susietojo kredito sutarčių atveju kreditoriui nustatyta pareiga kredito sutartyje nurodyti finansuojamą sandorį kyla iš Direktyvos 2008/48 10 straipsnio e punkto ir dėl to tampa taikytinos visų pirma Direktyvos 2008/48 15 straipsnio nuostatos, kuriose numatyta apsauga²². Tačiau nacionalinis teismas, netiesiogiai remdamasis tokiu minėtos pareigos aiškinimu, iš vartotojo atima galimybę pasinaudoti apsauga, nes galiausiai pats kreditorius gali nuspręsti, ar nurodyti finansuojamą sandorį²³. Ar, atsižvelgiant į nacionaliniam teismui nustatytą direktyvas atitinkančio aiškinimo pareigą²⁴, toks aiškinimas yra suderinamas su Direktyvos 2008/48 tikslu, mažų mažiausiai abejotina.

32. Tokiomis aplinkybėmis Belgijos vyriausybė prašo Teisingumo Teismo išnagrinėti Direktyvos 2008/48 10 straipsnio e dalyje nustatytą kreditoriaus pareigą nurodyti finansuojamą sandorį, kad būtų išsiaiškinta šios pareigos apimtis tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

33. Iš tiesų klausimas dėl aiškinimo kyla dėl to, kad Direktyvos 2008/48 nuostatomis dėl vadinamųjų susietojo kredito sutarčių būdinga „nepavykusi“ abipusė nuoroda: būtent Direktyvos 2008/48 3 straipsnio n punkte susietojo kredito sutartis apibrėžiama, be kita ko, kaip kredito sutartis, kurioje aiškiai nurodomos specifinės prekės arba specifinės paslaugos, o 10 straipsnio e punkte nustatyta, kad šioje nuostatoje įtvirtinta pareiga nurodyti (finansuojamą) prekę ar paslaugą taikoma (tik) susietojo kredito sutarčių atveju.

34. Vis dėlto nagrinėjamas atvejis nėra tinkamas čia nurodytai aiškinimo problemai išspręsti. Teisingumo Teismas, siekdamas naudingai atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, gali atsižvelgti į Sąjungos teisės normas, kuriomis nacionalinis teismas nesirėmė savo prejudiciniuose klausimuose²⁵. Tačiau nagrinėjame prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas aiškiai nurodė, kad teisės aktai, reglamentuojantys susietojo kredito sutartis, nėra svarbūs sprendimui byloje priimti. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų kompetencijų pasidalijimą, reikia pritarti šiai išvadai, nes per procesą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas neturi spręsti, kurios nacionalinės teisės nuostatos taikytinos pagrindinei bylai²⁶. Net jeigu Teisingumo Teismas turėtų faktinės ir teisinės informacijos, kad galėtų naudingai atsakyti į šį klausimą dėl aiškinimo, jo atsakymas bet kuriuo atveju būtų hipotetinio pobūdžio. Todėl darau išvadą, kad proceso dėl prejudicinio sprendimo priėmimo nereikia išplėsti įtraukiant į jį šį klausimą, dėl kurio kitos suinteresuotos šalys pastabų nepareiškė.

22 Pagal Direktyvos 2008/48 15 straipsnio 2 dalį vartotojas gali pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis prieš kreditorius ypač tada, kai savo teisių iš finansuojamos sutarties dėl šios sutarties nevykdymo arba netinkamo vykdymo negalėjo įgyvendinti prieš kitą sutarties šalį.

23 Dėl teisinės situacijos galiojant Direktyvai 87/102 žr., pavyzdžiui, 2007 m. spalio 4 d. Sprendimą *Rampion ir Godard* (C-429/05, EU:C:2007:575), ypač išvadą, kad reikšmingas direktyvos nuostatos reikia aiškinti kaip draudžiančias „nustatyti teisės pareikšti reikalavimus, kuria <...> naudojasi vartotojas kredito davėjo atžvilgiu, sąlygą, jog išankstiniame kredito pasiūlyme būtų nurodytos finansuojamos prekės arba teikiamos paslaugos“ (50 punktas).

24 Dėl Direktyvos 2008/48 žr. 2014 m. kovo 27 d. Sprendimą *LCL Le Crédit Lyonnais* (C-565/12, EU:C:2014:190, 54 punktas). Taip pat žr. 2014 m. balandžio 30 d. Sprendimą *Kásler ir Káslerné Rábai* (C-26/13, EU:C:2014:282, 64 punktas).

25 2016 m. gegužės 26 d. Sprendimas *Kohll ir Kohll-Schlessler* (C-300/15, EU:C:2016:361, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

26 2008 m. birželio 26 d. Sprendimas *Burda* (C-284/06, EU:C:2008:365, 39 punktas).

B. Dėl pirmojo klausimo a punkto

35. Pirmojo prejudicinio klausimo a punktu prašoma išaiškinti Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar joje numatytos pareigos pateikti paaiškinimus prieš sudarant sutartį tikslui, būtent užtikrinti, kad vartotojas „galėtų įvertinti, ar siūloma kredito sutartis atitinka jo poreikius ir jo finansinę padėtį“, prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, kurioje numatyta, kad kreditorius ir prireikus kredito tarpininkas, sudarydami kredito sutartis, kurias paprastai siūlo arba dėl kurių paprastai tarpininkauja, turi nustatyti kredito rūšį ir sumą, kurios geriausiai atitinka vartotojo finansinę padėtį sutarties sudarymo metu ir kredito tikslą. Taigi kyla klausimas, ar Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalyje nustatyta pareiga paaiškinti informaciją, kuri pagal šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalį turi būti pateikiama prieš sudarant sutartį, gali būti išplėsta tiek, kad apimtų kreditoriaus pareigą asmeniškai patarti vartotojui atsižvelgiant į jo finansinę padėtį ir konkretų kredito tikslą.

36. Šis klausimas toliau bus nagrinėjamas atsižvelgiant į minėtos direktyvos nuostatos reguliavimo tikslą, jos genezę ir kitus svarstymus dėl siekiamo suderinimo.

1. Dėl pareigos pateikti paaiškinimus pagal Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalį tikslo

37. Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalyje, remiantis jos formuluote, numatyta pareiga paaiškinti informaciją, kuri turi būti pateikiama pagal šio straipsnio 1 dalį, taip pat siūlomų produktų esmines savybes ir iš to kylančias pasekmes, ypač jei nevykdomi įsipareigojimai dėl mokėjimų. Tokie paaiškinimai, kuriuos privalo pateikti tiek kreditorius, tiek kredito tarpininkas, turėtų padėti vartotojui „įvertinti, ar siūloma kredito sutartis atitinka jo poreikius ir jo finansinę padėtį“.

38. Visų pirma iš šios formuluotės matyti vertinimas, kad iš principo vartotojas turi nuspręsti, kuri sutartis geriausiai atitinka jo poreikius ir jo finansinę padėtį. Teisingumo Teismas jau yra atitinkamai pripažinęs, kad pats vartotojas, remdamasis suteikta informacija, turi nuspręsti, ar nori būti saistomas sąlygų, iš anksto suformuluotų profesionalaus prekybininko²⁷. Šią išvadą taip pat patvirtina Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 1 dalyje esančios nuorodos į „skirtingus pasiūlymus“ ir į „pagrįstą [vartotojo] sprendimą“ dėl sutarties sudarymo.

39. Taip pat aišku, kad tik prieš sudarant sutartį pateikta informacija apie produktus, kurie geriausiai atitinka vartotojo finansinę padėtį ir konkretų kredito tikslą, ir paaiškinimai gali būti laikomi prasmingu ir tikslingu vartotojų informavimu. Šia prasme Teisingumo Teismas Sprendime *CA Consumer Finance*²⁸ nurodė, kad „nepaisant informacijos, kuri pagal šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalį turi būti suteikta prieš sudarant sutartį, prieš sudarant kredito sutartį vartotojui gali prireikti papildomos pagalbos, kad jis galėtų nuspręsti, kokia kredito sutartis geriausiai atitinka jo poreikius ir finansinę padėtį“.

40. Šiuo klausimu Belgijos vyriausybė teisingai nurodo, kad asmeninis vartotojo konsultavimas, kaip antai numatytas nagrinėjamoje nacionalinės teisės nuostatoje, nepažeidžia vartotojo sprendimo laisvės ir bet kuriuo atveju nepanaikina jo atsakomybės žiūrėti savo interesų. Pirmiausia jis pats gali nuspręsti, ar paklausti kreditoriaus ir (arba) kredito tarpininko patarimo. Prireikus jis taip pat gali pasirinkti kito paslaugos teikėjo produktą.

²⁷ 2016 m. balandžio 21 d. Sprendimas *Radlinger ir Radlingerová* (C-377/14, EU:C:2016:283, 64 punktas).

²⁸ 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimas (C-449/13, EU:C:2014:2464, 41 punktas). Žr. taip pat 27 konstatuojamąją dalį, kurios formuluotė lygiai tokia pat.

41. Todėl nagrinėjama kreditoriaus pareiga, nustatyta Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje, tikrai yra tinkama priemonė Direktyvos 2008/48 tikslui pasiekti – užtikrinti, kad vartotojai „naudotųsi aukštu ir vienodu jų interesų apsaugos lygiu“²⁹. Tokia pareiga būtent užtikrina, kad vartotojas galėtų pasirinkti geriausiai jo finansinę situaciją atitinkančią kredito rūšį ir sumą. Toks vertinimas atitinka ir Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kad šia pareiga teikti tinkamus paaiškinimus siekiama sudaryti sąlygas vartotojui apsispręsti dėl konkrečios kredito sutarties rūšies turint visą reikiamą informaciją³⁰.

42. Vis dėlto reikia pabrėžti, kad Direktyva 2008/48, kaip ir kai kurios kitos antrinės teisės priemonės, anksčiau priimtose siekiant baigti kurti bendrąją rinką, pavyzdžiui, jos pirmtakės Direktyvos 87/102 nuostatos, grindžiamos idėja, kad vartotojų informavimo priemonėmis siekiama ne vien vartotojų apsaugos tikslo.

43. Pavyzdžiui, Direktyva 2008/48 grindžiama EB 95 straipsniu (dabar – SESV 114 straipsnis), siejama su EB 251 straipsniu. Iš to matyti, kad Direktyva 2008/48 siekiama užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį ir kartu atsižvelgti į veikiančios vidaus rinkos poreikius suderinant sričių, kurioms konkrečiai taikoma direktyva, teisės aktus. Sąjungos teisės aktų leidėjo nuomone, stiprinti konkurenciją padėtų tai, kad informuoti vartotojai turėtų galimybę rinktis iš skirtingų produkto pasiūlymų³¹.

44. Nors atrodytų, kad pareiga asmeniškai patarti vartotojui, kuri viršija reikalavimą paaiškinti prieš sutarties sudarymą pateiktą informaciją, nepažeidžia šio reikalavimo tikslo, vis dėlto iš palyginimo su kitomis antrinės teisės priemonėmis, reglamentuojančiomis finansinių paslaugų pardavimą, matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas išskiria, viena vertus, informacijos pateikimą prieš sudarant sutartį ir jos paaiškinimą ir, kita vertus, asmeninį konsultavimą. Direktyvoje 2014/17/ES³², pavyzdžiui, taip pat numatyti reikalavimai dėl informavimo ir pareigų prieš sudarant sutartį, bet aiškiau išskiriami subjektai, kuriems nustatyta pareiga³³, ir atskirame straipsnyje įtvirtintas Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 daliai analogiškas reikalavimas dėl informacijos pateikimo. Tačiau konsultavimo paslaugos yra atskiros teisės normos dalykas³⁴. Kitai komercinės veiklos sričiai taikomos vadinamosios *MiFID II*³⁵ direktyvos nuostatose, įtvirtinančiose investuotojų apsaugą, konsultavimas dėl investicijų nurodytas kaip reguliuojama veikla. Panašiu požiūriu grindžiama vadinamoji Draudimo produktų platinimo direktyva³⁶, kurioje konsultavimas³⁷ taip pat vertinamas kaip reguliuojama draudimo produktų platintojo veikla. Tai atrodo logiška tiek, kiek pareiga asmeniškai konsultuoti vartotoją ir (arba) investuotoją arba apdraustąjį asmenį susieta su asmens, kuriam nustatyta pareiga, teisinio statuso ypatumais. Tačiau pareiga pateikti paaiškinimus pagal Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalį vienodai taikoma tiek kreditoriui, tiek kredito tarpininkui.

29 Direktyvos 2008/48 9 konstatuojamoji dalis.

30 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimas *CA Consumer Finance* (C-449/13, EU:C:2014:2464, 42 punktas).

31 Tačiau toks požiūris vertinamas kritiškai, žr. Micklitz H.-W., „The Targeted Full Harmonisation Approach: Looking Behind the Curtain“, p. 47 (p. 75 ir paskesni), Howells G. ir Schulze, R. (Eds.), *Modernising and Harmonising Consumer Contract Law*, 2009 (dėl paskelbto Komisijos pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl vartotojų teisių, KOM/2008/614 galutinis).

32 2014 m. vasario 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/17/ES dėl vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2008/48/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 (OL L 60, 2014, p. 34).

33 Direktyvos 2014/17 15 straipsnyje, pavyzdžiui, numatyti konkretūs informavimo reikalavimai kredito tarpininkams ir vadinamiesiems paskirtiesiems atstovams.

34 Direktyvos 2014/17 22 straipsnis. Žr. šiuo klausimu Gourio A. ir Thebault L., „Adoption de la directive sur le crédit immobilier“, *Revue de Droit bancaire et financier* 2014, p. 64 (žr. p. 65): „En revanche, malgré les velléités d'un État membre, la directive ne prévoit pas d'obligation de conseil. Le conseil constitue au contraire un service distinct de l'octroi de prêt, fourni sur une base contractuelle et susceptible de rémunération.“

35 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (*MiFID II*) (OL L 173, 2014, p. 349).

36 2016 m. sausio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/97 dėl draudimo produktų platinimo (nauja redakcija) (OL L 26, 2016, p. 19).

37 Pagal Draudimo produktų platinimo direktyvos 20 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą konsultacija yra tada, kai „draudimo produktų platintojas klientui pateikia asmeniškai pritaiktą rekomendaciją ir paaiškina, kodėl konkretus produktas geriausiai atitiktų kliento poreikius ir reikalavimus“.

45. Todėl reikia daryti tarpinę išvadą, kad pareiga asmeniškai patarti vartotojui, kaip antai nagrinėjama pareiga, prisideda prie vartotojo informavimo prieš sudarant sutartį, neatimant iš jo galimybės nuspręsti, kuri iš skirtingų produktų pasirinkti, ir todėl neprieštarauja esminiam Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies tikslui.

2. Dėl Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalyje nustatyto reikalavimo pateikti paaiškinimus genezės

46. Iš Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies genezės aiškėja, kad tarp pareigos patarti ir kitų reikalavimų pateikti informaciją ir paaiškinimus prieš sutarties sudarymą yra faktinių sąsajų.

47. Pirminio direktyvos pasiūlymo³⁸ 6 straipsnio „Išankstinė abipusė pareiga keistis informacija ir pareiga patarti“ 3 dalyje dar buvo numatyta, kad „kreditorius ir prireikus kredito tarpininkas iš kredito sutarčių, kurias jie paprastai siūlo ar dėl kurių sudarymo tarpininkauja, pasiūlo tokią kredito rūšį ir bendrą kredito sumą, kurios, atsižvelgiant vartotojo finansinę situaciją, siūlomo produkto pranašumus ir trūkumus ir kredito tikslą, geriausiai atitinka vartotojo poreikius“ (neoficialus vertimas).

48. Tik pakeistame 2005 m. direktyvos pasiūlyme³⁹ buvo atsisakyta šios formuluotės, taigi galiausiai ir aiškiai įvardytos kreditoriaus ir (arba) kredito tarpininko pareigos patarti. Dabar galiojanti Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies redakcija iš esmės atitinka pakeisto direktyvos pasiūlymo 5 straipsnio 6 dalies formuluotę, kuria buvo pakeista pirminio pasiūlymo 6 straipsnio 3 dalies formuluotė.

49. Komisija nurodo tokius šio pakeitimo motyvus: „Prievolės patarti koncepcija buvo iš dalies pakeista. Nesutikdama su kai kuriais bankų sektoriaus reikalavimais, Komisija mano, kad kreditorius turėtų ne tik įvykdyti informacijos prieš pasirašant sutartį reikalavimus, bet ir pateikti papildomos informacijos tam, kad vartotojas galėtų priimti teisingą sprendimą. Tačiau atsižvelgiant į bankų sektoriaus ir kai kurių valstybių narių prašymą buvo išaiškinta, kad vartotojas visuomet atsakingas už savo galutinį sprendimą sudaryti kredito sutartį. Todėl patarimas nurodomas kaip pareiga suteikti vartotojui galimybę įvertinti paskolos pranašumus ir trūkumus. Be to, valstybėms narėms suteikta galimybė lanksčiau įgyvendinti savo įstatymus atsižvelgiant į situaciją rinkose.“⁴⁰

50. Vadinas, iš Direktyvos 5 straipsnio 6 dalies genezės matyti, kad šioje nuostatoje numatyta reikalavimą pateikti paaiškinimus reikia vertinti kaip kreditoriui ir kredito tarpininkui nustatytos prievolės patarti variantą.

51. Todėl reikia išnagrinėti, kokios išvados darytinos remiantis tokiu vertinimu ir atsižvelgiant į Direktyva 2008/48 siekiamą suderinimą.

38 Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kreditu, suderinimo, COM(2002) 443 *final* (OL C 331 E, 2002, p. 200).

39 Pakeistas pasiūlymas Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kreditu sutartimis, suderinimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 93/13/EB (pateikta Komisijos pagal EB sutarties 250 straipsnio 2 dalį, KOM(2005) 483 galutinis).

40 Pakeistas pasiūlymas, nurodytas šios išvados 39 išnašoje, 5.4 punkte nurodyti motyvai, p. 6 ir 7.

3. Dėl siekiamo suderinimo

52. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau Sprendime *SC Volksbank România*⁴¹ pripažino, kad iš Direktyvos 2008/48 22 straipsnio 1 dalies, aiškinamos atsižvelgiant į 9 ir 10 konstatuojamąsias dalis, matyti, kad šioje direktyvoje numatyta visiškai suderinti kredito sutartis, kurios patenka į jos taikymo sritį, reglamentuojančias nuostatas. Be to, Teisingumo Teismas, nurodydamas 22 straipsnio pavadinimą, konstatuoja, kad šis suderinimas yra privalomas. Tai reiškia, kad šia direktyva konkrečiai suderintose srityse⁴² valstybės narės negali toliau taikyti arba priimti savo nacionalinės teisės aktų nuostatų, kurios skiriasi nuo nustatytųjų šioje direktyvoje.

53. Kadangi pagrindinėje byloje neginčijama, kad aptariama kredito sutartis patenka į Direktyvos 2008/48 taikymo sritį, pareigos, kaip antai nagrinėjamos, vertinimas pirmiausia priklauso nuo to, kiek nacionalinės teisės aktuose kreditoriui ir (arba) kredito tarpininkui tenkanti pareiga patenka į konkrečią sritį, kurią siekiama suderinti Direktyva 2008/48.

54. Tam pakanka remtis Direktyvos 2008/48 norminiu turiniu. Palyginimas su kitomis direktyvomis, kuriomis taip pat siekiama visiškai suderinti į jų taikymo sritį patenkančias sritis⁴³, būtent nepadaeda nustatyti sričių, kurias siekiama suderinti konkrečia direktyva⁴⁴. Pirmiausia priklauso nuo konkrečios direktyvos, kiek ja derinamose konkrečiose srityse valstybėms narėms suteikiama veiksmų laisvės, – numatytos alternatyvos, nuostatų netaikymo išlygos ar specialūs leidimai, kaip nurodyti Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies antrame sakinyje⁴⁵. Beje, taip pat būtina atsižvelgti į tai, kad tokia veiksmų laisvė, kuria galiausiai atsižvelgiama į SESV 114 straipsnyje numatytos Sąjungos kompetencijos priimti teisės aktus apribojimus, padeda išlaikyti esamą teisės susiskaidymą, o tai jau prieštarauja atitinkamos direktyvos tikslui⁴⁶.

55. Skiriasi ir veiksmų laisvė, numatyta skirtingose srityse, kurias siekiama suderinti konkrečia direktyva. Šia prasme svarbu atsižvelgti į konkrečią direktyvos nuostatą.

56. Pagal Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies formuluotę joje nustatyta „pareiga paaiškinti“ informaciją, kuri pagal tą patį straipsnį turi būti pateikiama prieš sudarant sutartį. Perkeliama Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalyje numatyta pareiga pateikti paaiškinimus nagrinėjama nacionalinės teisės norma papildo dar viena kreditoriaus pareiga, nustatyta Vartojimo kredito įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje, kurios formuluotė beveik pažodžiui sutampa su pirminio direktyvos pasiūlymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta pareiga patarti. Tačiau iš Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies genezės matyti⁴⁷, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas sąmoningai atsisakė numatyti tokią pareigą ir vietoj jos nustatė pareigą pateikti paaiškinimus. Bet kuriuo atveju aišku, kad nagrinėjama nacionalinės teisės norma patenka į sritį, kurią konkrečiai siekiama suderinti Direktyva 2008/48.

41 2012 m. liepos 12 d. sprendimas (C-602/10, EU:C:2012:443, 38 punktas).

42 Iš šio vertinimo taip pat aiškiai matyti, kad Direktyva 2008/48 siekiamas visiškas suderinimas turi būti suprantamas kaip kryptingas. Direktyvos 2008/48 1 straipsnyje nustatyta, kad siekiama suderinti tik *tam tikrus* valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kredito sutartimis, aspektus. Žr. Steennot R., „Case Volksbank România: Limits of the full harmonization approach of the Consumer Credit Directive“, *Revue européenne de droit de la consommation* 2013, p. 87 (p. 93).

43 Belgijos vyriausybė pirmiausia nurodo 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva) OL L 149, 2005, p. 22), ypač jos 11 konstatuojamąją dalį.

44 Todėl nesvarbu, kad, pavyzdžiui, Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 9 dalyje dėl finansinių paslaugų ir nekilnojamojo turto valstybės narės gali nustatyti reikalavimus, „kurie yra labiau norminantys arba griežtesni nei *ši* direktyva jos derinamoje srityje“ (išskirta mano). Žr. šiuo klausimu *Verdure C.*, „La directive 2005/29/CE: base légale et degré d’harmonisation“, *Revue européenne de droit de la consommation* 2013, p. 149 (p. 162).

45 Steennot R., ten pat (nurodyta 42 išnašoje), p. 90. Taip pat žr.: Riehmeine T. ir Schreindorfer B., „Das Harmonisierungskonzept der neuen Verbraucherkreditrichtlinie“, *GPR* 2008, p. 244 (p. 247).

46 Steennot R., ten pat (nurodyta 42 išnašoje), p. 90. Žr. taip pat Riehm T. ir Schreindorfer B., ten pat (nurodyta 45 išnašoje), p. 247.

47 Žr. šios išvados 46 ir paskesnius punktus.

57. Taigi dar reikia nustatyti, ar nagrinėjama nacionalinės teisės normai taikomas Direktyvos 2008/48 22 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas. Svarbu, ar joje yra nuostatų, nukrypstančių nuo Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies.

58. Tiesa, nagrinėjamoje nacionalinės teisės normoje nustatyta kreditoriaus pareiga viršija Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies pirmo sakinio reikalavimus. Tačiau šios direktyvos nuostatos antrame sakinyje, išsaugant pagrindinį visiško suderinimo tikslą, valstybėms narėms suteikiama tam tikra veiksmų laisvė⁴⁸ ir joms aiškiai leidžiama „pritaikyti tokios pagalbos suteikimo būdą ir jos apimtį bei reikalavimus dėl ją suteikiančių subjektų prie konkrečių aplinkybių, kuriomis siūloma kredito sutartis, asmenų, kuriems ji siūloma, ir siūlomos rūšies kredito“.

59. Vykdydamas Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nustatytą pareigą, kreditorius turi atsižvelgti į vartotojo finansinę padėtį ir į kredito tikslą, kaip to reikalauja šios nuostatos formuluotė. Taip kreditoriui nustatyta pareiga tinkamai atsižvelgiama į konkrečią asmens, kuriam siūloma kredito sutartis, situaciją ir siūlomo kredito pobūdį. Kaip jau buvo nurodyta⁴⁹, ši pareiga vienodai taikoma tiek kreditoriui, tiek kredito tarpininkui, nors konsultacijų, kurias šie skirtingi ūkio subjektai gali pasiūlyti, apimtis neišvengiamai skiriasi dėl jų statuso skirtumų. Vadinas, nustatydamas nagrinėjamą pareigą nacionalinės teisės aktų leidėjas nediferencijavo asmenų, kuriems nustatyta pareiga. Tačiau tai nėra žalinga, nes Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies antrame sakinyje valstybėms narėms suteikiama veiksmų laisvė, bet jos neįpareigojamos ja pasinaudoti.

60. Tokiomis aplinkybėmis reikia prisiminti, kad pagal 26 konstatuojamąją dalį „[v]alstybės narės turėtų imtis tinkamų priemonių, kad paskatintų atsakingą praktiką visais kredito santykių etapais, atsižvelgdamos į konkrečias jų kredito rinkos ypatybes“⁵⁰. Nagrinėjama kreditoriaus pareiga, numatyta Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje, be jokių abejonių, laikytina tokia nacionaline priemone, skatinančia atsakingą praktiką visais kredito santykių etapais.

61. Atsižvelgdama į visa tai, kas išdėstyta, darau išvadą, kad Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 daliai neprieštarauja nacionalinės teisės norma, kaip antai Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 1 dalis, pagal kurią kreditorius ir kredito tarpininkas, sudarydami kredito sutartis, kurias paprastai siūlo arba dėl kurių paprastai tarpininkauja, turi nustatyti kredito rūšį ir sumą, kurios geriausiai atitinka vartotojo finansinę padėtį sutarties sudarymo metu ir kredito tikslą.

C. Dėl pirmojo klausimo b punkto

62. Antrąją savo klausimo dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalyje pateiktam vertinimui, pagal kurį vartotojas turi pats nuspręsti, kuri sutartis geriausiai atitinka jo poreikius ir finansinę padėtį, prieštarauja nacionalinės teisės norma, kaip antai Belgijos vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 2 dalis, kurioje numatyta, kad kreditorius turi atsisakyti sudaryti kredito sutartį, jeigu, atsižvelgiant į informaciją, kurią turi arba turėtų turėti, jam kyla pagrįstų abejonių dėl vartotojo mokumo ateityje.

63. Vis dėlto pirmiausia reikia išsiaiškinti, koks yra šio klausimo ir Direktyvos 2008/48 8 straipsnyje nustatytos pareigos įvertinti vartotojo kreditingumą ryšys.

48 Bendrai šiuo klausimu žr. Komisijos paaiškinimus dėl pakeisto pasiūlymo, 5.11 punktą, nurodyta 39 išnašoje, p. 8.

49 Žr. šios išvados 44 punktą.

50 Pirminio direktyvos pasiūlymo 9 straipsnyje buvo numatyta atskira pareiga užtikrinti atsakingą kreditų teikimo praktiką. Tačiau pakeistame direktyvos pasiūlyme ir dabartinėje Direktyvoje 2008/48 tokios nuostatos nebeliko.

1. Dėl klausimo dalyko

64. Pirmojo prejudicinio klausimo b punktas susijęs tik su Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalimi. Tačiau iš anksto reikia nurodyti, kad šios teisės normos dalykas, kaip matyti iš jos formuluotės ir konteksto⁵¹, yra ikisutartinės prievolės. Į jos reguliavimo sritį, pavyzdžiui, nepatenka sutarties sudarymo aspektai, kaip antai nagrinėjamas klausimas dėl sudarant sutartį tam tikrais atvejais privalomo atsižvelgimo į informaciją apie vartotojo mokumą ateityje, aiškiai numatytas Vartojimo kreditų įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje.

65. Nepaisant to, Teisingumo Teismas turi nacionaliniam teismui pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų priimti sprendimą jo nagrinėjamoje byloje. Todėl Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus ir sykiu atsižvelgti į Sąjungos teisės normas, kurių nacionalinis teismas savo klausime nenurodė⁵².

66. Savo rašytinėse pastabose Belgijos vyriausybė ir Komisija rėmėsi Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalimi ir joje nustatyta pareiga prieš sudarant kredito sutartį įvertinti vartotojo kreditingumą. Todėl tai, ar tokia iki sutarties sudarymo nustatyta pareiga turi poveikį sutarties sudarymui ir, jei turi, kokį, reikia išnagrinėti remiantis šia direktyvos nuostata.

2. Dėl pareigos įvertinti vartotojo kreditingumą sisteminės padėties, esmės ir tikslo

67. Kaip teisingai pažymi Belgijos vyriausybė ir Komisija, kreditoriui nustatyta pareiga prieš sudarant kredito sutartį įvertinti vartotojo kreditingumą siekiama užtikrinti atsakingą kreditų teikimą ir išvengti kreditų teikimo nemokiems vartotojams⁵³.

68. Vis dėlto Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalyje nėra aiškiai nustatyta, kaip kreditorius privalo elgtis, kai vertinant vartotojo kreditingumą kyla pagrįstų abejonių dėl vartotojo mokumo ateityje arba kai tokių abejonių bent jau turėjo kilti.

69. Teisingumo Teismas jau yra konstatavęs, kad pagal Direktyvos 2008/48 23 straipsnį valstybės narės gali numatyti sankcijas, taikomas taip pat pažeidus pagal šios direktyvos 8 straipsnį priimtas nacionalinės teisės normas kredito gavėjo kreditingumo patikrinimo prieš sudarant sutartį srityje⁵⁴. Pagal Direktyvos 2008/48 23 straipsnio antrą sakinį atitinkamos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Tačiau nagrinėjama kreditoriaus pareiga atsisakyti sudaryti kredito sutartį, jei jam kilo pagrįstų abejonių dėl vartotojo mokumo ateityje, nėra tokia sankcija. Atvirkščiai, nagrinėjama nacionalinės teisės norma siejama su reikalavimu įvertinti vartotojo kreditingumą pagal Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalį.

70. Tačiau Direktyvos 2008/48 tikslui – siekiamam visiškam suderinimui, mano manymu, tokia kreditoriui nustatyta pareiga neprieštarauja, nes nagrinėjama pareiga nepatenka į konkrečias šia direktyva suderinamas sritis.

71. Iš to, kas išdėstyta dėl pirmojo klausimo a punkto, jau matėme, kad nėra paprasta nubrėžti aiškia ribą tarp konkrečių direktyva suderinamų sričių ir kitų sričių, kuriose valstybės narės išlaiko reguliavimo kompetenciją. Vis dėlto dėl nagrinėjamos kreditoriaus pareigos reikia nurodyti, kad Direktyvoje 2008/48, pavyzdžiui, nėra nuosekliai reglamentuojamas sutarties sudarymas. Šiuo klausimu reikia remtis nacionalinės teisės normomis.

51 Jau iš Direktyvos 2008/48 5 straipsnio pavadinimo matyti, kad šio straipsnio dalykas yra „informavimas prieš sudarant sutartį“.

52 Žr. naujausią 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimą *Smith* (C-122/17, EU:C:2018:631, 34 punktas). Taip pat žr., be kita ko, 2017 m. birželio 22 d. Sprendimą *E.ON Biofor Sverige* (C-549/15, EU:C:2017:490, 72 punktas).

53 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimas *CA Consumer Finance* (C-449/13, EU:C:2014:2464, 35 punktas). Taip pat žr. 2014 m. kovo 27 d. Sprendimą *CL Le Crédit Lyonnais* (C-565/12, EU:C:2014:190, 43 punktas).

54 2014 m. kovo 27 d. Sprendimas *LCL Le Crédit Lyonnais* (C-565/12, EU:C:2014:190, 43 punktas).

72. Šia prasme aišku, kad Direktyva 2008/48 grindžiama suaugusio gerai informuoto vartotojo, kuris, remdamasis gauta informacija, prireikus papildyta tinkamais paaiškinimais, gali nuspręsti sudaryti sutartį ar jos nesudaryti, standartu⁵⁵, ir toks sprendimas kaip sutarčių laisvės išraiška nepanaikina kreditoriaus teisės, pavyzdžiui, vykdant savąją kreditų suteikimo politiką prireikus atsisakyti sudaryti kredito sutartį.

73. Prielaida, kad paraiška gauti kreditą gali būti atmesta, daroma, pavyzdžiui, Direktyvos 2008/48 9 straipsnio 2 dalyje, siejamoje su 29 konstatuojamąja dalimi, nes tokiu atveju šioje nuostatoje kreditoriui numatyta konkreti informavimo pareiga. Tačiau Direktyvoje 2008/48 nėra kitų reikalavimų, susijusių su tokiu paraiškos gauti kreditą atmetimu.

74. Šiame kontekste nelabai įtikina pateikta *Belfius Banque* nuomonė, kad pagal Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalį privalomai patikrinus kreditingumą ir gavus neigiamą vertinimą pakanka vien perspėti vartotoją dėl kredito rizikos, kaip to reikalauja Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalis. Direktyvų nuostatos iš esmės turėtų užtikrinti, kad vartotojas sprendimą sudaryti sutartį priimtų turėdamas „visą reikiamą informaciją apie faktus“⁵⁶. Tačiau būtent Direktyvos 2008/48 9 straipsnyje paaiškinama, kad jo paraiška gauti kreditą gali būti atmesta „remiantis patikrinimu duomenų bazėje“, naudojamu „vartotojų kreditingumui įvertinti“.

75. Taigi galiausiai reikia išsiaiškinti, ar tam tikromis aplinkybėmis nacionalinės teisės normos gali *įpareigoti* kreditorių atmesti paraišką gauti kreditą arba bet kuriuo atveju atsisakyti sudaryti sutartį.

76. Kreditoriaus pareiga atsisakyti sudaryti sutartį, kai jis pagrįstai abejoja vartotojo mokumu ateityje, kaip numatyta nagrinėjamoje Vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje, atitinka Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalies tikslą užtikrinti veiksmingą vartotojų apsaugą nuo neatsakingo kreditų, viršijančių jų finansines galimybes ir galinčių lemti jų nemokumą, suteikimo.

77. Komisija teisingai nurodo, kad Direktyvos 2008/48 8 straipsnio 1 dalyje numatyta pareiga netektų prasmės, jei kreditorius net ir neigiamo įvertinimo atveju galėtų sudaryti sutartį. Mano manymu, svarbu užtikrinti vartotojų teisių apsaugos ir priežiūros taisyklių sinchroniškumą: tinkamas kreditų rizikos valdymas, kurį vykdo kreditoriai, būtent ir yra esminis priežiūros uždavinys⁵⁷. Atsakingas kreditų suteikimas čia vaidina labai didelį vaidmenį.

78. Šią analizę patvirtina palyginimas su analogiškais reikalavimais, kurie Direktyvoje 2014/17⁵⁸ nustatyti vartojimo kredito sutartims dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto. Jos 18 straipsnio 5 dalies a punkte valstybės narės įpareigojamos visų pirma užtikrinti, kad „kreditorius suteiktų vartotojui kreditą tik tuo atveju, jei kreditingumo vertinimo rezultatai rodo, jog pagal kredito sutartį prisiimti įsipareigojimai, tikėtina, bus įvykdyti taip, kaip reikalaujama pagal tą sutartį“.

79. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į pirmojo prejudicinio klausimo b punktą: nei Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 daliai, nei 8 straipsnio 1 daliai neprieštarauja nacionalinės teisės norma, kaip antai nagrinėjama, pagal kurią kreditorius gali sudaryti kredito sutartį tik jeigu, atsižvelgdamas į informaciją, kurią turi arba turėtų turėti, gali pagrįstai manyti, kad vartotojas sugebės vykdyti iš kredito sutarties kylančius įsipareigojimus.

⁵⁵ Žr. šios išvados 38 ir paskesnius punktus.

⁵⁶ Pavyzdžiui, žr. 19 konstatuojamosios dalies pradžią.

⁵⁷ Žr., be kita ko, Bazelio tarptautinio komercinių bankų priežiūros komiteto parengtus „Veiksmingos bankų priežiūros principus“, ypač 17 principą dėl „kreditų rizikos“. Pateikiama internete: <https://www.bis.org/publ/bcbs230.htm> (2018 m. gruodžio 13 d. informacija). Į šias aplinkybes pateikiama nuoroda ir Direktyvos 2008/48 26 konstatuojamojoje dalyje: „Nepažeidžiant 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo <...> nuostatų dėl kredito rizikos, už kiekvieno vartotojo kreditingumo patikrinimą turėtų būti atsakingi kreditoriai.“

⁵⁸ Direktyva 2014/17 priimta po pasaulinės finansų krizės, be kita ko, dėl įsivyravusio požiūrio, kad sisteminės grėsmės kyla dėl iš dalies neatsakingo kreditų suteikimo. Žr. šiuo klausimu, pavyzdžiui, Partsch P.-E., *Droit bancaire et financier européen*, Bd. 1, 2 leidimas, 1237 punktas.

D. Dėl antrojo klausimo

80. Antruoju klausimu, kuris nesusijęs su jokia konkrečia direktyvos nuostata, Teisingumo Teismo prašoma, jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas, išaiškinti, kiek Direktyva 2008/48 gali būti suprantama taip, kad pagal ją kreditorius ir kredito tarpininkas visada turi vietoj vartotojo įvertinti galimo kredito sutarties sudarymo tikslingumą?

81. Galiausiai nėra svarbu, kiek šis klausimas reikšmingas sprendimui byloje priimti, nes atsakymas į šį klausimą matyti jau iš mano samprotavimų dėl abiejų pirmojo klausimo dalių. Iš to, kas buvo išdėstyta, būtent matyti, kad Direktyva 2008/48 negali būti suprantama taip, kad pagal ją kreditorius ir kredito tarpininkas visada turi vietoj vartotojo įvertinti galimo kredito sutarties sudarymo tikslingumą.

82. Viena vertus, iš pirmos klausimo dalies vertinimo paaiškėjo, kad Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 daliai neprieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią kreditorius ir kredito tarpininkas įpareigojami nustatyti kredito rūšį ir sumą, kurios geriausiai atitinka vartotojo finansinę padėtį sutarties sudarymo metu ir kredito tikslą. Nagrinėjama teisės norma tinkamai atsižvelgiama į Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 dalies tikslą – būtent nepažeidžiant šios nuostatos antrame sakinyje numatytos diskrecijos ribų užtikrinti, kad vartotojas sprendimą sudaryti sutartį galėtų priimti turėdamas visą reikiamą informaciją.

83. Kita vertus, iš antros klausimo dalies vertinimo paaiškėjo, kad nei Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 daliai, nei 8 straipsnio 1 daliai neprieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią kreditorius įpareigojamas nesudaryti sutarties, jei vartotojo kreditingumo vertinimas neigiamas. Toks vien konkrečiai situacijai taikomas įpareigojimas bet kuriuo atveju negali būti prilygintas bendram įpareigojimui vietoj vartotojo sistemiškai įvertinti kredito sutarties sudarymo tikslingumą.

84. Todėl antrojo klausimo atskirai nagrinėti nereikia.

VII. Išvada

85. Atsižvelgdama į tai, kas pirmiau išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui *Justice de Paix du canton de Visé* (Belgija) prašymą priimti prejudicinį sprendimą atmesti kaip nepriimtina.

86. Jeigu Teisingumo Teismas nepritartų šiam pasiūlymui, siūlau į pirmąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip:

1. Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 daliai neprieštarauja nacionalinės teisės norma, kaip antai Belgijos vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 1 dalis, pagal kurią kreditorius ir kredito tarpininkas, sudarydami kredito sutartis, kurias paprastai siūlo arba dėl kurių paprastai tarpininkauja, turi nustatyti kredito rūšį ir sumą, kurios geriausiai atitinka vartotojo finansinę padėtį sutarties sudarymo metu ir kredito tikslą.
2. Nei Direktyvos 2008/48 5 straipsnio 6 daliai, nei 8 straipsnio 1 daliai neprieštarauja nacionalinės teisės norma, kaip antai Belgijos vartojimo kredito įstatymo 15 straipsnio 2 dalis, pagal kurią kreditorius gali sudaryti kredito sutartį tik jeigu, atsižvelgdamas į informaciją, kurią turi arba turėtų turėti, gali pagrįstai manyti, kad vartotojas sugebės vykdyti iš kredito sutarties kylančius įsipareigojimus.